

Bayer Zsolt: Kritikák

2016 április 27. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

4

Átlag: 4 (1 szavazat)

Mérték

Kérem szépen, nem felesleges időtöltés Bayer Zsoltot olvasni.

Háromnegyedes kritika

G. FODOR GÁBOR, 888.hu, 2016:

„Kérem szépen, nem felesleges időtöltés Bayer Zsoltot olvasni.

Mármint nem a kortárs politikai felháborodóra gondolok, hanem a húsz évvel ezelőtti novellista Bayer szépprózai szárnypróbálgatásaira. Micsoda szárnyak, micsoda merevítés, micsoda röppálya. Az endékás csajok feszül? mellei, Dobák Dalma, az új tornatanárn?, Natasa és még kitudja hány isteni csaj, a legjobb n?k, akik majdnem mind megvoltak Zsoltinak (Zsuzsa nem volt meg). A stilizált élet rajzai ezek, mert Zsolti aztán szinte mindent le tud rajzolni. Zsolti le tudja rajzolni Szollás Krisztit, ahogy megtanítja fejest ugrani Balatonrendesen. Zsolti le tudja rajzolni az ablakban csak neki vetk?z? Gyöngyit. Zsolti le tudja rajzolni Müllet Verát, akivel a bagolyvár mögötti s?r? bozótosban lehet jókat smárolni. Zsolti le tudja rajzolni a zászlótartó lány bugyiját. Szóval, Zsolti mindent le tud rajzolni. És ha már s?r?, bozótos, akkor mondjuk el, hogy míg a kései Bayernél a „patkány” tölti be a vessz? szerkezeti helyet, addig a fiatal Bayernél ez a „koton”.

A „koton” a korai Bayer arany Metszése.

A „koton” használatán d?l el, hogy a legnagyobb király Bayer Zsolttal találkozunk-e a történetek végkifejletén (XY a legistenibb csaj, akit még nem hordott a hátán a föld, mindenki meg akarja dugni, de végül Zsoltinak sikerül) vagy éppen a szerencsétlen Zsoltival, akiknek csak nem jön össze a várva várt numera és a „koton” végül felhasználatlanul marad.

A fiatal Bayer számára ezek a polgári lét legfontosabb kérdései.

Meg a „fosás”.

A Tündértemet? talán legjobb darabja a „hogyan nyertem meg az osztályharcot?” cím? szöveg. Itt éppen a „fosás” problémája vezet el minket ahhoz a katartikus felismeréshez, hogy még a legnagyobb sznobok is emberek és bele tudnak egy egészségeset harapni a barackba. (Spoiler: nem a sznobok „fosnak”, hanem Zsolt találja szembe magát ezzel a nagyon is emberi kihívással).

A könyvben egyébként az Isteneknek sokszor van módjuk sírni a gyönyör?ségt?l.

A Tündértemet? ugyanis a nagyotmondás könyve.

Ebben az értelemben biztos hogy [egyenes út vezet a korai Bayer Tündértemet?jét?l a nagy felháborodó kései Bayer „kurvaanyátok-világáig”](#). Az érdligeri mozi első sorából a hátsóig. Ahol Zsolti csibesárga rövidnadrágban, ölében a nagyot terpeszt?, felhúzott szoknyájú Keglovics Margittal nem sz?nve ontja politikai iránymutatásait.

Megállj Zsolti, tizenöt év múlva kikacaglak.” (Bayer Zsolt: Tündértemet?. Osiris Kiadó, Budapest, 1995.)

EGYFELES KRITIKA

CSUKÁS ISTVÁN, Kortárs, 1999:

„Az olvasás gyönyör?sége

BAYER ZSOLT: TÜNDÉRTEMET?

Az a sivár medd?hányó, amit az úgynevezett posztmodern üritettek a magyar irodalomba, mára már teljesen elzárta az utat az olvasókhoz. Az ember évek óta sóhajtozva nézi a bet?halmazt, amely nem szól semmir?l. Annál nagyobb az öröm, amikor a kezünkbe kerül egy könyv, amely az igazi irodalom ígéretével kecsegtet. Err?l az örömr?l szeretnék beszámolni, nem tagadom: hálásan és elfogultan; hálásan azért, hogy újra olvasóvá avat, visszaadja az olvasás gyönyör?ségét, elfogultan azért, mert engem meggy?zött ez a könyv írója eredeti és remek tehetség?l. Az ember már csak ilyen, szívesen csatlakozik a felbukkanó tehetséghez.

Bayer Zsolt az ismeretlenségből bukkan fel, de ez lehet az én hibám is, nem figyeltem oda kellőképpen az itt-ott megjelent írásokra, ám mindez nem is fontos, az írások kötetbe öszszegyítve magukért beszélnek és magukért állnak helyt, nem szorulnak rá elzetes hírverésekre.

Milyenek ezek az írások? Egyelőre szándékosan kerülöm, hogy novelláknak vagy valami másnak nevezzem őket. Ami első látásra feltűnik, hogy rövidek, tömörek, s ezt a rövideget, tömörséget végig tartja az író, amiből az is kiderül, hogy szándékos, tudatos lelemény. Én „háromperceseknek” mondanám, nem csak azért, mert rögtön az ember agyába ugranak a híres „egypercesek”, s bár nem lenne szégyellni való a rokonság, de itt mégis másról van szó. A rövideg itt is igencsak szigorú keret, gyanakodhatnánk arra is, hogy az írónak nincs több mondanivalója, ami megint csak nem lenne nagy baj, mert akkor is szerencsés kézzel választotta meg a formát. De igazi meglepetésként vesszük észre, hogy ellenkezőleg: az írónak rengeteg mondanivalója van, árad és özönlik a figurák, a helyszínek sokasága, dől és zuhog a legkisebb porcikájáig megjelenített világ. Nagyon feszít? ellentmondás ez, és az író első próbája és látható győzelme, hogy ebbe a rövid formába fogja össze; hiánytalanul, vagyis teljes illúziót keltve, és csonkítatlanul, vagyis úgy érezzük, hogy minden benne van.

Időzzünk még egy kicsit ennél a jól megtalált formánál, mert az is kiderül, hogy milyen természet? az író tehetsége. Az első pillantásra látszik, hogy befejezi az írást, nem töredéket, nem m?helyforgácsokat vet papírra; ez persze az író minimális udvariassága, az olvasó megbecsülése. Néha hangsúlyosan: csattanóval zár, mint a régi nagy mesterek, amit megint csak örömmel nyugtáz az olvasó. S itt megint észre lehet venni egy jó, feszít? ellentmondást: ugyanis az egész könyv egyetlen témáról szól, azonos szereplőkről, azonos helyszínekről- hangulatokról, amelyek a jól körülhatárolható időben játszódnak, lélegzenek, élnek és mozognak. Az író ciklusokra osztva a kötetet segít eligazodni az időben: gyerekkor, kamaszkor-diákkor és a felnőtt férfi, akinek a lelke máris át meg át van szöve a „bús férfi panaszaival”. A szereplők: a család, rokonok, barátok, első szerelmek, a nő, sőt búcsú a nőktől, mármint a kalandoktól. A helyszín: a gyerekkori tájak, iskolák, röpké külföldi utazások és a Vár! Ez is az egyik ciklus címe: *A Vár*, mintha minden út ide vezetne, minden kóborló lélek ide térne, még az álruhás Isten is; az öreg kövek, fura látomások, vagyis a Vár lelke. Krúdy volt ilyen szerelmes, nemcsak nőkebe, hanem régi városokba, ódon épületekbe. Mondhatnánk, hogy ezek az írások tisztelgések a Mester előtt, a fiatal író borongós- nosztalgikus kedélyének felfedezése – de nem dől be saját hangulatának sem, üdít? önróniával tartja távol, bajszot rajzol és számfűlet erre a krúdy önarcképre.

Az üdít? önrónia, a gunyoros hang különben is jellemző az íróra, egy mondaton belül képes idézni és rögtön idézőjelbe is tenni egy-egy túlságosan is meghatott, de alkatától idegen hangulatot, pátoszt. Ettől lesz nagyon eleven, többszólamú, kontrapunktos a különben célrator? stílus, a pontos fogalmazás, a cicomátlan nyelv! Ez is az író udvariassága, úgy, mint Kosztolányinál. S ezt sem véletlenül mondom: a szavak íze, a szavak ízlelgetése, az érzéki öröm, amit egy-egy szó szerez – ezt is tetten lehet érn ezekben az írásokban, ami szerintem a tehetség biztos jele. Amikor a tehetség teherbe esik, nem a történettől, nem az érzelmektől, hanem a szavaktól. Nem könnyű ezt megmagyarázni; a mesterektől is el lehet lesni egy-két fogást, de az is olyan dolog, hogy nem érdekes, mire gondol az üvegfüvő, amikor az unikumospalackot fújja-formázza.

Látszatra könnyű kézzel ír, de azt is tudjuk, hogy egy írás súlyát nem az izzadság mutatja. Azon is el lehetne merengeni, hogy biztos érzékkel elkerülte a magyar próza másik terhes örökségét: a dagonyázó szociográfiát. De nem lenne méltányos és elegáns, ha azt bogarásznánk, hogy egy tehetséges fiatal író mit nem csinál! Sokkal fontosabb, hogy mit csinál, és hogyan csinálja. Az a gunyoros-önironikus hang, ami teljesen a sajátja, sok mindent elbír, néha például meghökkent?en feltárulkozik, mint egy alanyi költő, személyes titkokat árul el, amiket csak versben szoktunk olvasni. Egyáltalán nem csinál titkot belőle, hogy a téma, amiről ír, az ő élete, saját névvel szerepelteti magát a többi szereplő között. Ezen először meghökkenünk, talán viszolygunk is, mivel idegennek találjuk a prózaírás attitűdjét. De azután rájövünk örömmel, hogy próza ez a javából! Úgy önéletrajzi, hogy a saját figuráját beilleszti a többi figura közé – az írás hitelét erősíti vele, hiszen ezt a figurát ismeri a legjobban. De távolságot is tart tőle, szabadon formálja, egyáltalán nem kíméli, sőt helyenként meglehetősen csípős és kegyetlen. Ezzel a megformáló távolságtartással azt is eléri, hogy nem az író mint magánember titkait nyomozzuk sandán, nem az érzélg?s arcképet kölyökkutyakorából, hanem egy remekül megírt figurát látunk. Vagyis irodalmat olvasunk, és nem önleplező, öntömjénez? naplót. Bár ő a f?h?s, mint egy regényben, akit gyerekkorától követünk felnőttkoráig. Ezt nagy dicséretként kell mondani, mivel fuldoklunk az intímbebbnél intímbebb, zavarba ejt? önvallomásokban, naplókban.

De persze csak én olvasom úgy, mint egy regényt. Talán azért, mert nagyon hiányzik egy regény, amely erről a nemzedékről szól, Bayer Zsolt nemzedékéről! Ha nem is regény ez, de mindenképpen beszámoló, részletes és hiteles, néha harsány nevetéssel átszótt, néha csak somolygok olvasás közben, és végül der?sen t?n?döm, hogy ki nevet kicsodán. Én bátran belenézek ebbe a tükörbe, pedig hát néha rémes majompofa néz vissza rám, de ez nem

baj, ez se baj, ha ilyennek látszunk, biztos van benne valami igazság. Számomra ennél sokkal fontosabb, hogy ?k milyennek látszanak. Na, most kell egy kis humor, nehogy a nagykép?ség b?nébe essem! Humor van, a nagykép?séget meg jobb, ha félretesszük, elég nevetségesek vagyunk anélkül is megtorpanásainkkal, vereségeinkkel, félresikerült életünkkel. És az ? életük milyen? Na persze, csupa lendület, csupa gunyoros fölény, a gy?zelem ígérete. Ez eddig rendben is van, valami ilyesmire azért mi is emlékszünk, ez még azért nem olyan nagy újdonság. De hála istennek, e könyv nem gy?zelmi röpirat, nem nemzedéki kiáltvány! Továbbolvasva rájövünk, hogy az ? életük is tele van szorongással, félelemmel, megcsalt érzelmekkel és tragédiákkal; és már ?szintén megrendülve adjuk át magunkat az oly ismer?s és mégis új érzelmeknek.

A kötet legszebb írása, csúcса *A Deák Vali mennybemenetele*. Mintha minden efelé tartana. Felemeli a többi írást is: jó szerkezet, remek kompozíció. Ez sem több három oldalnál, a nyitó szavak, a hangütés elég alulról indít, taknyos, randa ?szi nap s egy keményen ironikus mondat: „A szöv?gyárban már javában gyakorolták hatalmukat a munkásn?k.” Deák Vali, a házmester lánya, három gyerekkel, férj nélkül, kiszáll ebb?!. Az egész írás csupa ellentétes mozgás, pontosan kiszámítva, mint egy zenem?ben a kontrapunkt, szinte az elviselhetetlenségig feszes, így tudjuk a készül?d? iszonyatot felfogni és elviselni. Mert a mennybemenetel úgy történik, hogy Deák Vali leugrik a negyedik emeletr?!. De közben repül, a zuhanás is repülés, repülés közben vigaszt visz, jó híreket suttog a még nála is nyomorultabbaknak, van ideje mindenre, hiszen kitágult a pillanat a szörny? földre csapódás el?tt. Összeszorul a szívünk ennyi jóság láttán, mintha mindenki helyett halna meg, magára véve a világ nyomorúságát. Az egész egy révületben elmesélve, egyre emelked? hangon, miközben zsigereinkben érezzük a zuhanás iszonyatát. Látomás és indulat, ahogy a nagykönyvben meg van írva; az író visszafogottsága, hogy az indulatot nem mondja ki, azt mi érezzük dübörg? szívvel.

Örömmel izlelgetem-fogalmazgatom, hogy remekm?gyanús írás! Nagy szavak? Mondhatnánk óvatosabban, hogy kicsúszott az író tollából? De én úgy gondolom, hogy a kötet többi írása, a megtalált szerkezet, a feszes forma, a „háromperces” ötlet, az önironikus, gunyorosan érzelmes nyelv mind ezt a csúcst készíti el?! Vagyis nagyon tudatos írói munkáról van szó, a tehetség meg lsten adománya.

Az ilyen írásokért érdemes olvasni, a jó írás olvasásakor az életen gondolkozunk. A saját életünkön is, vagyis a jó írás segít élni, nekem mindig segített. Jó dolog írónak lenni, de jó olvasónak is lenni! Nem tudom ennél szebben összefoglalni az irodalom célját és hasznát.”

Én minden kritikát szépen megköszönök, mert minden kritikából tanulok valamit. Ha mást nem, arról, aki írta, és abból, hogy mikor és miért írta. De nem várok tizenöt évet, kimondom most: Gabi, szerintem te irigyled t?lem a csajokat!

Bayer Zsolt

Forrás: [Bádóg - Bayer Zsolt blogja](#)

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD

A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
